

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

УДК 343.34

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОДАВСТВОМ ВИМОГ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Гаврилова К.Ю.

Головне управління
Державної служби України з надзвичайних ситуацій
у Херсонській області

В статті проаналізовано підстави для кримінальної відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки. Проведеним дослідженням розглянуто, склад злочину передбаченого Кримінальним кодексом України – «Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки», як підставу кримінальної відповідальності. Узагальненні пропозиції щодо необхідності вдосконалення даної кримінальної норми.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, склад злочину, пожежна безпека, пожежа, матеріальна шкода.

Постановка проблеми. Кримінальним кодексом України передбачена відповідальність за значну кількість злочинів, пов'язаних з виникненням пожеж, злочини відносяться до тяжких. Вони завдають величезних втрат і збитків державі і суспільству, згубно впливають на екологічну обстановку в цілому. Але враховуючи тенденції до економічного розвитку держави, інноваційні розробки в науці, постійні зміни у законодавстві постає питання перегляду деяких положень кримінального закону в тому числі і ст. 270 «Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній літературі питання кримінальної відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки так чи інакше розглянуті у працях В.І. Антипова, В.О. Владимірова, В.М. Дмитрука, А.П. Закалюка, О.М. Ігнатова, І.П. Лановенка, Ч.А. Мухамедова, В.К. Окняна, В.П. Тихого, В.В. Харитошкіна, П.Г. Цупренка, С.С. Яценка та інших.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. враховуючи зростання виникнення пожеж у зв'язку із порушенням особами вимог законодавства пожежної безпеки, що призводять до негативних наслідків необхідно переглянути законодавчий підхід до формулювання кримінальної норми та внести зміни до Кримінального законодавства з метою підвищення державного осуду у формі покарання за дані злочини.

Метою статті є вивчення особливостей кримінальної відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки.

За даними аналізу Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Херсонській області за 11 місяців 2016 року на території області виникло 2673 пожеж, що на 16,2% більше ніж за аналогічний період 2015 року (2301), на пожежах загинуло 47 осіб, травмовано – 21 особу. Збитки від пожеж складають 136 млн. 25 тис. гривень.

За 11 місяців 2016 року в області зареєстрована 57 пожеж із загибеллю людей, на яких виявлено 56 загиблих осіб, з яких 47 загинуло внаслідок пожежі, в т.ч. 1 дитина.

Аналіз причин, через які виникають пожежі, дозволяє говорити, що переважна їх кількість є наслідком необережного поводження з вогнем 80,6% від загальної кількості.

У 2016 році в області відкрито кримінальних проваджень за статтею 270 Кримінальному кодексу України «Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки» – 47.

У Кримінальному кодексі України (далі за текстом КК) неодноразово згадується про кримінальну відповідальність, наприклад, стаття 2 має назву «Підстава кримінальної відповідальності», розділ II – «Закон про кримінальну відповідальність» тощо, але поняття «кримінальна відповідальність» не визначається. Крім того, законодавство розрізняє кримінальну відповідальність та покарання, і чітко визначає поняття останнього [1].

В науці кримінального права немає єдиного розуміння кримінальної відповідальності: одні автори ототожнюють її з кримінальним покаранням; інші характеризують кримінальну відповідальність, як обов'язок особи, що вчинила злочин; треті розглядають її як конкретні кримінально-правові відносини; четверті розуміють кримінальну відповідальність як реалізацію санкції кримінально-правової норми; п'яті вважають кримінальну відповідальність осудом винного обвинувальним вироком суду за вчинений злочин із призначенням покарання або без нього тощо.

Кримінальна відповідальність – вид юридичної відповідальності, що встановлюється державою в кримінальному законі, накладається судом на осіб, які винні у вчиненні злочину, та мають нести зобов'язання особистого, майнового чи організаційного характеру [2].

Враховуючи викладене, по-перше, кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності, що встановлюється державою в кримінальному законі.

По-друге, кримінальна відповідальність застосовується лише судом і лише до особи, винної у вчиненні злочину.

По-третє, кримінальна відповідальність – це обов'язки злочинця особистого (позбавлення волі), майнового (конфіскація майна) чи організаційного (позбавлення права обіймати певну посаду) характеру.

У статті 2 КК передбачено підставу кримінальної відповідальності це вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину. В ній зазначено, що кримінальна відповідальність і покарання несе тільки особа, винна у вчиненні злочину, тобто особа, яка умисно чи необережно вчинила діяння, яке передбачено кримінальним законом як суспільно небезпечне. Сукупність ознак, які визначають діяння як злочин, має назву «склад злочину». Тому часто стверджують, що єдиною підставою кримінальної відповідальності є наявність складу злочину [2].

Розглянемо склад злочину статті 270 КК «Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки», як підставу кримінальної відповідальності.

Стаття 270 КК визначає, що порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, якщо воно спричинило виникнення пожежі, якою заподіяно шкоду здоров'ю людей або майнову шкоду у великому розмірі, – карається штрафом від п'ятдесяти до ста двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років та ч. 2 те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей, майнову шкоду в особливо великому розмірі або інші тяжкі наслідки, – карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років. Крім того, дана норма кримінального законодавства має примітку, де визначено, що майнова шкода вважається заподіяною у великих розмірах, якщо прямі збитки становлять суму, яка в триста і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а в особливо великих розмірах – якщо прямі збитки становлять суму, яка в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Склад злочину – це сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як злочинне.

У кожному складі злочину виділяють його елементи, а саме: об'єкт злочину, об'єктивну сторону злочину (їх сукупність називають об'єктивними ознаками складу), суб'єкт і суб'єктивну сторону злочину (суб'єктивні ознаки складу). В єдності ці об'єктивні та суб'єктивні ознаки й утворюють склад злочину [3].

Під об'єктом злочину в доктрині кримінального права традиційно розуміються суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом. Подібне усвідомлення об'єкта злочину склалося ще в роботах класиків кримінального права, зокрема, А. А. Піонтковського, Б. С. Нікіфорова [4, с. 129-130; 5].

У науці кримінального права широкого поширення набула тричленна класифікація об'єктів злочину на загальний, родовий і безпосередній. Це так звана класифікація «по вертикалі», за-

пропонована в 1938 р. професором В. Меньшагіним і нині підтримується більшістю юристів.

Загальним об'єктом злочинів визнається вся сукупність суспільних відносин, які охороняє кримінальне законодавство.

Загальним об'єктом злочину вважаються всі суспільні відносини, які охороняються, захищаються нормами кримінального права. В узагальненому вигляді, викладений у ч. 1 ст. 1 КК: права і свободи людини і громадянина, власність, громадський порядок і громадська безпека, довілля, конституційний устрій України, мир і безпека людства.

Під родовим об'єктом злочинів розуміють суспільні відносини, на які посягає певна група злочинів. Це можуть бути тотожні чи однорідні суспільні відносини, що охороняються комплексом пов'язаних кримінально-правових норм.

Родовий об'єкт злочинів найчастіше вказується в назвах розділів КК, наприклад, злочини проти громадської безпеки.

Безпосередній об'єкт – це суспільні відносини, на які посягає конкретне злочинне діяння. Це суспільні відносини, поставлені під охорону певного кримінального закону.

Основним безпосереднім об'єктом злочину статті 270 КК є пожежна безпека, тобто частина громадської безпеки, пожежна безпека – відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю [6].

Пожежа – неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для істот та навколишнього природного середовища [6].

Пожежа знищує матеріальні цінності, створює загрозу для життя людей, негативно впливає на навколишнє природне середовище. Спричинюється в основному необережним поводженням з вогнем, порушенням правил і норм експлуатації електричних приладів та виробничого устаткування, самозайманням матеріалів (речовин), кліматичними чинниками, тощо.

У науці кримінального права є й інші погляди на класифікацію об'єктів злочину, чотириланкова система об'єктів злочину по горизонталі: загальний, родовий, видовий і безпосередній. Під загальним об'єктом злочину розуміється вся сукупність суспільних відносин, що охороняються кримінальним законом; під родовим об'єктом певне коло однорідних за своєю економічною або соціально-політичною сутності суспільних відносин, які в силу цього повинні охоронятися єдиним комплексом кримінально-правових норм; під видовим об'єктом – сукупність суспільних відносин всередині родового об'єкта, які відображають один і той же інтерес учасників цих відносин або висловлюють хоча і неідентичних, але вельми тісно взаємопов'язані інтереси; під безпосереднім об'єктом – ті конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певної кримінально-правовою нормою [7, с. 100-103].

Крім об'єкта злочину також виділяється предмет злочину. Під предметом злочину в науці кримінального права розуміють будь-які речі матеріального світу, з властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність в діях особи складу злочину [8, с. 109].

Предметом цього злочину виступає майно, природні ресурси або інші предмети, які здатні горіти.

Об'єктивна сторона – зовнішня сторона діяння, що виражається у вчиненні передбаченого законом діяння (дії чи бездіяльності), що заподіює чи створює загрозу заподіяння шкоди об'єкту злочину.

Як обов'язкові (необхідні) ознаки об'єктивної сторони як елементу складу виділяють діяння (дію чи бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки і причинний зв'язок. Тому у злочинах із так званним матеріальним складом має бути встановлено причинний зв'язок між дією (бездіяльністю) і суспільно небезпечним наслідком, що настав [3].

У злочинні передбаченому статтею 270 КК повинні обов'язково бути присутні три ознаки:

1. Діяння, яке порушує встановлені законодавством вимоги пожежної безпеки.

2. Наслідки, у виді пожежі, якою заподіяно шкоду здоров'ю людей або майнову шкоду, в частині 2 статті додатково зазначено загибель людей, та інші тяжкі наслідки. Крім того, частини 1 і 2 вказують на різні розміри майнової шкоди.

3. Причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки може полягати як у дії, так і в бездіяльності. Встановлені законодавством вимоги пожежної безпеки – це положення, що встановлюють норми та правила щодо запобігання виникненню пожежі, містяться в законах, стандартах, інструкціях, тощо.

Шкода здоров'ю людей – це заподіяння внаслідок пожежі хоча б одній особі опіків, травм, які оцінюються як легкі чи середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Примітка статті визначає, що майнова шкода вважається заподіяною у великих розмірах, якщо прямі збитки становлять суму, яка в триста і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а в особливо великих розмірах – якщо прямі збитки становлять суму, яка в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Згідно пункту 5 Розділу XX Перехідних положень Податкового кодексу України: якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV цього Кодексу для відповідного року [9].

Пп. 169.1.1 п. 169.1 статті 169 Податкового кодексу України передбачає, що до переліку податкових соціальних пільг у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для будь-якого платника податку.

Статтею 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», встановлюється у 2017 році прожитковий мінімум на одну особу в

розрахунку на місць у розмірі з 1 січня 2017 року – 1544 гривні, з 1 травня – 1624 гривні, з 1 грудня – 1700 гривень, а для основних соціальних і демографічних груп населення: працездатних осіб: з 1 січня 2017 року – 1600 гривень, з 1 травня – 1684 гривні, з 1 грудня – 1762 гривні [10].

При посиленнях на неоподаткований мінімум доходів громадян в нормах кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги – з 01.01.2017 р. – 800 грн.

Отже, штрафи, визначені Кримінальним кодексом України за вчинення злочинів розраховуються виходячи із розміру неоподатковуваного мінімуму доходів громадян у сумі 17 гривень.

Але здійснюючи кваліфікацію діяння згідно положень, наведених у примітці до статті 270 КК, необхідно щорічно на підставі Податкового кодексу України визначати: майнову шкоду у великих розмірах, якщо прямі збитки становлять суму, яка в триста і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян ($300 \cdot 800 = 240\,000$ грн.), а в особливо великих розмірах – якщо прямі збитки становлять суму, яка в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян ($1000 \cdot 800 = 800\,000$ грн.).

Злочин є закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків.

Відповідно до статті 18 КК «Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність».

Юридичні особи (підприємства, організації, установи, політичні партії, громадські організації тощо) не можуть бути суб'єктами злочинів. Неприпустимою є колективна відповідальність за вчинені окремими особами злочини.

Відповідно до статті 19 КК суб'єктом може бути тільки осудна особа, тобто така, яка під час вчинення передбаченого Кримінальним кодексом діяння могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. Тому особа, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічної психічної хвороби, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки (ч. 2 ст. 19 КК), не підлягає кримінальній відповідальності.

У частині 1 статті 22 КК передбачено, що кримінальна відповідальність за загальним правилом настає з 16 років, а за окремі злочини, вичерпний перелік яких передбачено у ч. 2 ст. 22 КК (наприклад, вбивство, розбій, згвалтування), – з 14 років.

Останнім елементом складу злочину є його суб'єктивна сторона. У теорії кримінального права під суб'єктивною стороною злочину традиційно розуміється психічне ставлення особи до вчиненого нею злочину [11, 43-51; 12]. Суб'єктивна сторона – це внутрішня сторона злочину, бо вона включає ті психічні процеси, що характеризують свідомість і волю особи в момент вчинення злочину. Ознаками суб'єктивної сторони як елементу складу злочину є вина, мотив, мета злочину та емоційний стан. Обов'язковою (необхідною)

ознакою суб'єктивної сторони будь-якого складу злочину є вина особи. Відповідно до статті 23 КК виною є «психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності». Якщо немає вини особи, немає і складу злочину, навіть якщо в результаті її дії (бездіяльності) настали передбачені законом суспільно небезпечні наслідки. У цьому положенні відображається найважливіший принцип – принцип суб'єктивного інкримінування, закріплений у статті 62 Конституції України [3].

Аналізуючи дану норму кримінального законодавства встановлюється, що тільки при умові порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, якщо воно спричинило виникнення пожежі з вищеперерахованими наслідками настає кримінальна відповідальність.

Стаття 270 КК – «Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки» са-

мих цих вимог не називає, а відсилає до тих нормативно-правових актів, якими вони передбачені.

Вимоги законодавства про пожежну безпеку закріплюються у великій кількості нормативно-правових актів, тому Державною службою України з надзвичайних ситуацій створений Державний реєстр нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки, де станом на 01.09.2016 рік внесено 232 документа (законів та підзаконних нормативно-правових актів).

Висновки і пропозиції: враховуючи проведення дослідження та статистику державних органів можливо зробити висновок, щодо необхідності вдосконалення кримінальної норми, в частині деталізації поняття – вимоги законодавства у сфері пожежної безпеки, звуження об'єкту злочину та зменшення зазначених розмірів матеріальної шкоди при вчинення даного злочину за які настає кримінальна відповідальність.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України / Офіційний вісник України від 08.06.2001 – 2001 р., № 21, стор. 1, стаття 920. – (Бібліотека офіційних видань).
2. Копейчиков В. В. Правознавство: Підручник / Київ: Юрінком Інтер, 2003.
3. Вереша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навч. посіб. 2-ге вид. – К., 2012.
4. Піонтковський Л. Л. Кримінальне право РРФСР: підручник: у 2 ч. – М., 1924.
5. Никифоров Б. С. Об'єкт злочину за радянським кримінальним правом. – М., 1960.
6. Кодекс цивільного захисту / Відомості Верховної Ради України від 30.08.2013 – 2013 р. / № 34-35 / стор. 1802 – (Бібліотека офіційних видань).
7. Кримінальне право / под ред. Л. В. Іногамовой-Хегай, А. І. Рарог, А. І. Чучаєва. – М., 2006.
8. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину за радянським кримінальним правом. С. 47; Кримінальне право / под ред. Л. В. Іногамовой-Хегай, А. І. Рарог, А. І. Чучаєва. – М., 2006.
9. Податковий кодекс України / Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 – 2011 р., № 13 / № 13-14, № 15-16, № 17 / стор. 556 – (Бібліотека офіційних видань).
10. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» / Офіційний вісник України від 30.12.2016 – 2016 р., № 101, стор. 19 – (Бібліотека офіційних видань).
11. Догель П. С. Суб'єктивна сторона злочину. – М., 1974.
12. Кримінальне право / під ред. Л. В. Іногамовой-Хегай, А. І. Рарог, А. І. Чучаєва. – М., 2006.
13. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001.
14. Загальна теорія держави та права – Цвік М. В., Петришин О. В., Авраменко Л. В. – Харків. – 2009.
15. Юридична енциклопедія / під ред. М. Ю. Тихомирова. – М.: 2007.

Гаврилова Е.Ю.

Главное управление
Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям
в Херсонской области

УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ УСТАНОВЛЕННЫХ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВОМ ТРЕБОВАНИЙ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Аннотация

В статье проанализированы основания для уголовной ответственности за нарушение установленных законодательством требований пожарной безопасности. Проведенным исследованием рассмотрено, состав преступления, который предусмотренный Уголовным кодексом Украины – «Нарушение установленных законодательством требований пожарной безопасности», как основание уголовной ответственности. Внесено предложения о необходимости совершенствования данной уголовной нормы.

Ключевые слова: уголовная ответственность, состав преступления, пожарная безопасность, пожар, материальный ущерб.

Gavrilova K.Yu.

Main Office
of the State Emergency Service of Ukraine
in Kherson Region

CRIMINAL LIABILITY FOR VIOLATION OF THE FIRE SAFETY REQUIREMENTS ESTABLISHED BY THE LEGISLATION

Summary

The article analyzes the grounds for the criminal liability for violation of fire safety requirements established by the legislation. The research qualifies the component elements of a crime as a ground for the criminal liability under the Criminal Code of Ukraine «Violation of the fire safety requirements established by the legislation». The article summarizes the proposals on the necessity for improvement of this criminal norm.
Keywords: criminal liability, component elements of a crime, fire safety, fire, financial damage.

УДК 342.951:351.82

СПЕЦИФІКА ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Коваль Н.О.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена дослідженню питання щодо специфіки переміщення товарів військового призначення та подвійного використання через митний кордон України. Сформульовано авторське поняття переміщення товарів військового призначення та подвійного використання через митний кордон України. Розглянуто загальні принципи переміщення товарів через митний кордон України. Охарактеризовано застосування цих принципів до товарів військового призначення та подвійного використання.

Ключові слова: державний контроль, товари військового призначення та подвійного використання, експортний контроль, переміщення товарів військового призначення та подвійного використання, принципи переміщення товарів через митний кордон України.

Постановка проблеми. ХХ століття ознаменувалося двома найбільшими трагедіями людства Першою та Другою Світовими війнами. З метою підкорення одних народів іншим, перерозподілу території та бажання домінування одних держав над іншими було створено велику кількість військових засобів, зброї масового знищення, які постійно оновлюються, модернізуються та несуть ще більшу загрозу для людства. Не дивлячись на високий рівень розвитку інформаційних технологій, усвідомлення всієї небезпеки та можливості нанесення шкоди не лише сучасному, але й майбутнім поколінням досі суспільство живе за принципом «хто володіє зброєю, той має владу». Загострення політичної ситуації та військової небезпеки в Україні та на світовому просторі вимагає від органів державної влади, міжнародних організацій, міждержавних об'єднань створення злагодженого та послідовного механізму реалізації забезпечення національної безпеки та громадського порядку. Аналіз сучасного стану дотримання та здійснення на державному рівні контролю за переміщенням товарів військового призначення та подвійного використання є ключовим моментом для вдосконалення й подальшого коригування діяльності по перешкодженню незаконного потрапляння на територію України та вивезення з неї даних товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних із правовим регулюванням форм та методів державного та митного контролю, здійснення митних формальностей, присвячено чималу кількість наукових статей сучасних теоретиків та практиків, зокрема праці С.В. Додіна, С.В. Ківалова, Б.А. Кормича, Т.В. Корневої, В.В. Кудашкіна, А.А. Ленцова, А.А. Морецького, Д.В. Приймаченка, В.В. Прокопенка та інших. Окремі питання пов'язані з переміщенням товарів військового призначення та подвійного використання через митний кордон України, проведенням необхідних форм контролю за їх переміщенням, а також міжнародного військово-технічного співробітництва в своїх роботах досліджували такі фахівці як С.В. Грачов, В.А. Анікеєнко, І.О. Базиліук, В.М. Бегма, С.Т. Бруль, А.В. Єрмолаєв тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зауважити, що залишилось поза увагою вчених розгляд та аналіз здійснення митних формальностей та їх специфіка при переміщенні товарів військового призначення та подвійного використання.

Вивчення даних аспектів є обґрунтованою необхідністю для врегулювання правотворчої та правозастосовної діяльності органів державної влади та є ключовим моментом для розробки рекомендацій щодо подальшого співробітництва